

• List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in volja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 25 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobje se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Nemška šola v Ljutomeru.

Zadnja leta se je razvil narodosten boj v Ljutomeru do najvišje stopinje. Prišlo je tje nekoliko prenapetih kričačev, ki nas hočejo kar čez noč v prave Berolinske Nemce spreobrniti. Bog vé, kdo je te Prajzovske apostole s to nalogo k nam poslal! V prvi vrsti se bori za nemščino človek znan v Celji ali ne v dobrem spominu. Ta mož je pravi general nemčurjev v Ljutomeru. Generali so sicer navadno daleč za armado, da jih ne more doseči nobena krogla, prigodi pa se vendar tu in tam, da nosijo na glavi dosti masla; in mi bi temu v Ljutomeru svetovali, da naj ne hodi na sonce! Adjutant tega pa je potem g. poštar, znan pod imenom Mavričev. Njemu pripada, kakor se kaže, naloga, da ostre zapovedi svojega generala izpolnjuje. Kdo je ta Mavričev? Narodil se je na Kamenščaku od poštene slovenske matere. Noč in dan peče ga samo to, da je njegov materinski jezik slovenski, ker je neki samo za kmete in hlapce.

Ta dva moža sta torej duši vsemu gibanju v nasprotnem taboru. Nemški šulverein in südmarko so si že osnovali; zdaj pa še hočejo svojo samostalno nemško šolo imeti, v kateri se bo podučevalo samo v nemščini. Slovenska beseda ne bode imela v njej niti najmanjšega prostorčka. Nabirali so nemško deco za to šolo. Ali o joj, tako malo so jih z vso silo vkup spravili, da jih je postalo strah in groza! Mavričev Franček, Aleksander Duller, doktor Rožič in Makso Henigman, ki ne pusti nobenega Slovenca kupovat v svojo štacuno — ti glavni nemški stebri žal, da nimajo niti enega svojega za šolo godnega otroka. Kaj je bilo tedaj začeti? Naši nasprotniki pa so zvitě glave. Slovenski otroci bodo enkrat izvrstni janičarji za nemškutarijo; tako si mislijo. Hajd torej lov na nje! In res, pričel se je lov, kakor na kako divjo zverino. Pregovarjali so stariše, čes, da jih nemška šola ne bo veljala ne enega

krajcarja in da bodo v njej otroci vse zastonj dobili. Nekaterim rokodelcem so obečavali vse delo pri zidanji nemške šole in Bog zna, kaj vse. Na tak način so naložili 68 otrok. Ako bi slovenski stariši znali, kaj so s tem prav za prav storili, nikdar se ne bi podpisali. Zoper nemške stariše ne rečemo ne besedice; oni bi naj imeli za svojo nemško deco nemško šolo, ako jih spravijo postavno število. To pravico imamo pa tudi mi, da z vso odločnostjo ugovarjamo proti načinu, s katerim so slovenske stariše preslepili. To vé dobro ves okraj in zato je razburjenost med ljudstvom večja in nevarniša od dneva do dneva.

Vsemu temu počenjanju hočejo pa še krono postaviti s tem, da zahtevajo izšolanje trške občine. Ako se jim to posreči, imeli bodo nemško šolo iz večine slovenskih otrok in ravno tako postavljeno s slovenskimi denarji. Potem bodo morali vsi slovenski davkoplačevalci Ljutomerske občine svoj šolski davek plačevati edino za nemško šolo. Treba bode potem, da se sezida novo šolsko poslopje samo za to šolo in te stroške morajo sami Ljutomerski občanje plačati. Mimo tega pa se je že popreje Ljutomerska občina zavezala, da bo podpirala z denarji šolo, katero bodo letos začeli zidati. Ljutomerski davkoplačevalci bodo torej morali na dveh straneh dobro svoj žep odpreti, kajti stroškov in plačil bo več, kakor še si zdaj misliti moremo. Tako lice ima nemškutarstvo! No pa saj lahko tako delajo, s.j. bo šlo večinoma iz slovenskega žepa. Slovenec pa je mirna duša; on bo že dal in ako bi mu tudi zadnjo kapljo krvi izstepli.

Slovenska šola jim ni po volji. Pravijo, da se v njej nič nemščine ne uči. Jaz pa vsem pametnim ljudem toliko rečem, da je malo sol na Spodnjem Štajarskem, kjer bi se toliko v nemščini podučevalo, kakor ravno pri nas. V drugem šolskem letu se že prične in traja celih sedem let vsak teden po štiri ali pet ur. Ali to ni več, kakor zadosti? A naši nasprotniki hočejo

več; slovensko besedo hočejo pognati čisto iz šole in tudi globoko katoliško prepričanje hočejo zatreči našim otrokom. Naj bi delali to na svojih nemških otrokih, to bi bilo že na sebi žalostno. Da pa hočejo še našim otrokom zadušiti materinski jezik, da jim hočejo zatreči živo katoliško vero, proti temu se bomo upirali in protivili do zadnje kaplje krvi. Z našimi denarji nas hočejo vničiti na naših tleh! Zasejali so nemir in sovraštvo v naš okraj. Ljudstvo naše pa je spoznalo to početje: nepredvidno in nevarno je, ako kdo z nogami tepta najdražje svetinje naroda. Naše ljudstvo je stopilo v bojno vrsto in iz lahka ne dene več orožja iz rok! —r—

Cerkvene zadeve.

Zadnje besede umirajočih.

Bil mi je zvest duhovski tovariš, č. g. M. G. upokojeni župnik pri Sv. U. V tožnih urah mi je vsekdar vedel dati zdravilno besedo tolažbe. Ko je meseca junija leta 18. njegova bolezen se toliko shujšala, da ni bilo več upanja ozdravljenja: tekmovali smo bližnji v skrbi za-nj, da bi mu holecine vsaj s prijazno postrežbo polajšali. Spoznavši, da bode kmalo trenotek ločitve nastopil, nisem se umaknil od postelje bolnega duhovnika, skrbno opazujoč ga, zlasti pa na besede, ki so pri-le iz ust bledega tovariša. Besede zadnje umirajočih so mnogokrat zanimive, podučljive, one nekako v mali pa živi podobi, kakor bi rekel, v okviru kažejo minolo življenje, in značijo glavna vodila preteklosti njegove. Ranjki G... je večkrat ponavljal: »obhajilo, obhajilo!« Kaj je s tem hotel reči: ali da bi ga obhajal ali da je v nezavednosti bil njegov duh pri duhovskih opravilih, to ve samo Bog; gotovo pa je, da je bil rajni zelo rad v spovednici in bil je goreč častilec altarskih skrivnostij. Pri tem je bil tudi njegov duh v slednjih trenutkih zemeljskega življenja, ali rā to: kakor življenje, taka smrt?

Naj tukaj pridenem slednje besede nekaterih slavnih imenitnih zemeljskih mož, ker nam to resnico potrudi, da se mnogokrat umirajoči s tem peča, kar mu je v življenju najbolj pri srcu bilo, čemur je največ svojih dušnih in telesnih močij posvetil. Naš Izveličar je izdehnil dušo svojo rekoč: »Dopolnjeno je! Oče, v tvoje roke izročim svojo dušo!« Vse je dopolnjeno: volja Očeta v nebesih, daritva, veliko delo, katerega izpolniti je prevzel na zemlji — rešenje rodū človeškega. Rimski cesar Julijan »odpadnik«, strasten preganjavec kristjanov leta 361—363 p. Kr. kateri je zaničljivo Kristusa imenoval »Galilejca«, dobil je v bitvi s Perzijanci smrtno rano. Njegove zadnje besede so bile: »Galilejec, ti si zmagal!« Skušeni poljski poveljnik Tadej Koščiusko je v bitvi pri Maciejovicah leta 1795 za svojo ljubo poljsko domovino bil hudo ranjen ter je padel s konja in umirajoč je izklical: »finis Poloniae« — konec poljske države.

Voltaire, očak nevernikov novejšega časa, kateri si je v glavo ubil katoliško cerkev vničiti, kričal je v zadnjih trenutkih življenja: »Čutim roko, ki me prijema in vleče pred sodnji stol božji«. Strmo gledaje je nadaljeval: »Vrag je tu, popada me, vidim pekel, o skrijte ga pred menoj!« Strahoviti krik, kri in sokrvica se mu iz ust in nosa vlije in bil je mrtev! Janez Wolfgang Göthe, slaven nemški pesnik, je k slednjemu spregovoril: »Potegni zastor na stran in pusti več luči notri!« Humboldt Frid. Henr. Aleksander, učen naravoslovec, je umiral, ko je prijazno solnce v sobo sijalo. Slednje njegove besede so bile: »Kako krasni so ti žarki, vidi se, kakor

bi vabili zemljo k nebesom«. General in osvoboditelj severne Amerike, Jurij Washington (beri: Wašington) je govoril slednje besede zavestno in zaupljivo: »Jaz umrjem, in ne bojim se umreti«. Goldsmith Oliver, zgodovinar in pesnik Angleški, je imel jako burno in mučno življenje. Umrl je v Londonu leta 1774. »Je-li vaš duh miren«, popraša ga njegov zdravnik. »Ne, nikakor ni!« je zdihnil in končal s temi besedami svoje življenje. One kažejo trud in skrbi, katerih je tako bogato bilo njegovo življenje. Keit je izkliknil umirajoč: Čutim, da rastejo cvetlice na meni. — Torquato Tasso, izvrsten pesnik italijanski, je umrl leta 1595 v samostanu San Onofrio z besedami: »In manus — v tvoje roke izročim svojo dušo«. Cesar Napoleon I., silno bojaželjni vladar, je umrl na raku v želodcu v pregnanstvu na otoku Sv. Helene dne 5. maja 1821. Umirajoč je komandiral, kakor bi bil v boji: »tête d'armée« so bile poslednje besede njegove. Mozart Wolfgang Amadej velikan v muzikalni umetnosti, je čuteč bližnjo smrt želel svoj »requiem«, najboljši slednji muzikalni umotvor, predstaviti, pri katerem še se je silil in sam prepeval. Kmalu potem je zdihnil svojo melodično dušo. Angleški malar Etty je mirno pri zavesti opazoval razpad svojih telesnih močij; na enkrat pa reče: »Čudovita, čudovita ta smrt« in bilo je po njem. Douglas Jerrold (beri: Džerold) je umrl leta 1857 v Londonu. Bil je pesnik in sploh silno šaljav pisatelj. Na smrtni postelji ga nekdo navzočih vpraša, kako se čuti? »Čutim se, kakor strežaj, ki koga pričakuje in postreže«. Grški cesar Heraklij je pregal s prestola grozovitega svojega predhodnika Phoka (leta 610). Zvezanega so peljali pred Heraklija, ki mu je očital njegove hudobije. »Bodeš ti le bolje vladal?« so bile njegove slednje besede. Kralj Karol II., angleški vladar, se je v večnost preselil leta 1685 s šaljivimi besedami. Že delj časa se je pričakovalo, da bode umrl. Strežaji njegovi so morali cele noči pri njem bedeti. Slednjič se obrne umirajoči kralj k njim, jih poprosi odpuščenja, da jim toliko truda dela, rekoč: »Je pač prav neprilichen čas umreti, zato mi že ne bodete smeli zameriti«. »Nelson (reci: Nelsn) Horace, izvrsten junašk admiral, slavn premagalec francoskega brodovja pri Trafalgaru, kjer je bil smrtno ranjen, ednemu svojih oficirjev reče: »Hardy, z menoj je konec«. »Ne še, ne«, reče njegov kapitan. »Da, res umrjem, hvala Bogu, da sem storil svojo dolžnost«.

Tako ima človek mnogokrat v zadnjih trenutkih življenja s tem opraviti, kar je v življenju ljubil, s čemer se je najraje pečal: res kakor življenje, taka smrt, velja tudi od te strani. Sostavil F. Radoslavčan.

Skupni lov po nedeljah in praznikih, streljanje, vrišč in trušč v bližini cerkve, posebno med božjo službo je strogo prepovedan po § 13 državne postave z dne 25. maja 1868. Naj se naznanijo okrajnemu glavarstvu imena razposajencev in nemirnežev, sklicuje se na omenjeno postavo in pomagalo bode. F. S. S.

Gospodarske stvari.

Kaj nas uči narava.

Torišče kmetovalca je narava. Ž njo in od nje on živi; on je ž njo v dotiki po veliko večji meri, kakor drugi stanovi. Narava je njegova hraniteljica, katera mu daje tvarino za vsakdanje potrebsčine in ako se dobro ž njo zastopi, tudi še kaj za olepšanje življenja. Kaj je toraj čudnega, da bi moral želeli vsaki kmetovalec naravo prav razumeti! Otrok si more od matere